

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักงานมหาวิทยาลัย กองกฎหมาย โทร. ๔-๒๖๒๐

ที่ อว ๘๓๙๒(๑)/ ผม ๖๗๐ วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เรื่อง การประกาศใช้ข้อบังคับฯ ว่าด้วย ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางเพศของผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยและนักศึกษาสังกัดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๔

เรียน รองอธิการบดี (ศาสตราจารย์ ดร. นายแพทย์พงษ์รักษ์ ศรีบัณฑิตมงคล)

๑.สรุปเรื่อง

๑.๑ มหาวิทยาลัยได้รับแจ้งจากคณะกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ (คณะกรรมการ วลพ.) ว่า ได้รับคำร้องจากนักศึกษาสังกัดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กรณีถูกจำกัดสิทธิในการใช้รูปถ่ายแต่งกายตามเพศสภาพเพื่อติดใบคาดว่าจะสำเร็จการศึกษาและใบสำเร็จการศึกษา โดยเห็นว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ โดยสำนวนคำร้องได้มอบให้คณะอนุกรรมการ วลพ. คณะที่ ๓ ดำเนินกระบวนการพิจารณา และให้มหาวิทยาลัยดำเนินการคัดค้านกรรมการ (หากมีความประสงค์) และให้จัดทำคำให้การแก้คำร้องหรือคำชี้แจงพร้อมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ส่งคณะอนุกรรมการ วลพ. คณะที่ ๓ ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องตามแบบคำให้การแก้คำร้อง (วลพ.๐๒) (เอกสารหมายเลข น.๑-น.๓)

๑.๒ มหาวิทยาลัยพิจารณาแล้วเห็นว่า การดำเนินการของมหาวิทยาลัยเป็นการจำกัดสิทธิในการใช้รูปถ่ายแต่งกายตามเพศสภาพเพื่อติดใบคาดว่าจะสำเร็จการศึกษาและใบสำเร็จการศึกษา เข้าข่ายเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งเพศสภาพ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ พ.ศ.๒๕๕๘ กำหนดไว้ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขข้อบังคับและระเบียบฯ ที่เกี่ยวกับนักศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับเรื่องสิทธิ เสรีภาพที่กำหนดให้ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน รวมทั้งแจ้งการดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขข้อบังคับฯ ดังกล่าวต่อคณะอนุกรรมการ วลพ.คณะที่ ๓ แล้ว (เอกสารหมายเลข น.๑๙-น.๒๑)

๑.๓ ต่อมา กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวแจ้งคำวินิจฉัยคำร้อง เลขที่ ๐๘/๒๕๖๒ ตามข้อ ๑.๑ สรุปได้ว่า มติกลุ่มผู้บริหารในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๒ ที่มีให้มีการแก้ไขข้อบังคับฯ ว่าด้วยรูปแบบนักศึกษาและไม่อนุญาตให้ผู้ร้องแต่งกายตามเพศสภาพเพื่อเข้ารายงานตัวคาดว่าจะสำเร็จการศึกษา และใช้รูปถ่ายประกอบเอกสารสำคัญทางการศึกษา เป็นการบังคับใช้ข้อบังคับและประกาศหรือวิธีปฏิบัติในลักษณะเป็นการแบ่งแยก กีดกันหรือจำกัดสิทธิในการแต่งกายตามเพศสภาพเพราะเหตุที่บุคคลนั้นมีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด ทำให้ผู้ร้องไม่อาจใช้สิทธิทางกฎหมายและเกิดความเสียหายเปรียบบุคคลอื่น ถือเป็นข้อกำหนดที่ไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งเพศสภาพตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง ประกอบกับมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ พ.ศ.๒๕๕๘ และแม้มหาวิทยาลัยจะแจ้งว่าอยู่ในระหว่างการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับหรือวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการแต่งกาย การใช้รูปถ่ายของนักศึกษาที่มีอัตลักษณ์ทางเพศหรือวิถีทางเพศไม่ตรงกับเพศกำเนิด ก็ได้ทำให้เหตุแห่งการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศที่เกิดขึ้นแล้วหมดสิ้นไป เนื่องจากยังมีการบังคับใช้ข้อบังคับหรือวิธีปฏิบัติดังกล่าว จึงออกคำสั่ง ดังนี้

(๑) ให้ผู้ถูกร้องกำหนดมาตรการและวิธีปฏิบัติ เช่นปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับ กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือแนวปฏิบัติเพื่อรองรับสิทธิของนักศึกษาที่มีอัตลักษณ์ทางเพศหรือวิถีทางเพศที่แตกต่างจากเพศ โดยกำเนิด สามารถแต่งกายตามเพศสภาพและอัตลักษณ์ทางเพศได้ เช่นการแต่งกายในชั้นเรียน ฝึกงาน การเข้าสอบ การรับพระราชทานปริญญาบัตรและการใช้รูปติดบัตรนักศึกษาและใบแสดงวุฒิการศึกษา รวมทั้งหลักฐานสำคัญทางการศึกษาอื่นๆ โดยให้มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และต้องไม่มีการกำหนดเงื่อนไขในลักษณะที่เป็นการจำกัดสิทธิอันขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ.๒๕๕๘

(๒) ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการตาม (๑) ให้บุคลากร อาจารย์และนักศึกษาในมหาวิทยาลัยทราบโดยทั่วกัน และให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วันนับแต่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ วลพ. (เอกสารหมายเลข น.๒๒)

๑.๔ สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมได้จัดส่งสำเนาคำวินิจฉัยคณะกรรมการ วลพ. ในประเด็นการถูกจำกัดสิทธิการแต่งกายตามเพศสภาพ โดยได้มีคำวินิจฉัยให้สถาบันการศึกษาปรับแก้กฎ ระเบียบเพื่ออนุญาตให้นักศึกษาสามารถแต่งกายตามเพศสภาพได้ เพื่อให้มหาวิทยาลัยดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป (เอกสารหมายเลข น.๒๓)

๑.๕ ศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่แจ้งเร่งรัดการดำเนินการตามข้อหาหรือของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรณีการออกประกาศเรื่องข้อปฏิบัติในการส่งเสริมความเสมอภาคและขจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศของจังหวัดต่างๆ เพื่อขจัดอคติและการถูกเลือกปฏิบัติทางเพศ โดยขอให้มหาวิทยาลัยเร่งดำเนินการในเรื่องดังกล่าว (เอกสารหมายเลข น.๒๔)

๑.๖ บัดนี้ สภามหาวิทยาลัยฯ ในคราวประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๔ ได้พิจารณาและออกข้อบังคับฯ ว่าด้วยความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางเพศของผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยและนักศึกษาสังกัดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ.๒๕๖๔ เรียบร้อยแล้ว (เอกสารหมายเลข น.๒๕)

๒.กฎ/ระเบียบ/ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

๓.ข้อเสนอเพื่อพิจารณา เห็นสมควรดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ แจ้งการประกาศใช้ข้อบังคับฯ ตามข้อ ๑.๖ ต่อคณะกรรมการ วลพ. ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่เพื่อทราบ

๓.๒ แจ้งเวียนข้อบังคับฯ ดังกล่าวให้ทุกส่วนงานเพื่อทราบและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด และจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากร อาจารย์และนักศึกษาได้ทราบโดยทั่วกันด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นควรประการใดขอได้กรุณามีคำสั่ง หรือหากเห็นชอบด้วยขอได้โปรดลงนามในหนังสือถึงประธานคณะกรรมการ วลพ. คณะที่ ๓ ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา และผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ตามที่แนบท้ายและสั่งการตามข้อ ๓.๒ ต่อไปด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

แจ้งตามเลขที่ ๓.๑, ๓.๒ (นางอริศรา รุติปริวัฒน์)

นิติกร

ลงนามแล้ว

คำสั่ง

๑๔ พ.ย. ๒๕๖๔

(ศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์พงษ์รักษ์ ศรีบัณฑิตมงคล)

รองอธิการบดี

ปฏิบัติการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สำเนาถูกต้อง

(นางอริศรา รุติปริวัฒน์)
นิติกร

ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ว่าด้วยความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางเพศ
ของผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยและนักศึกษาสังกัดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดข้อบังคับเพื่อความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางเพศของผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยและนักศึกษาสังกัดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๑ และมติที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในคราวประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๔ จึงออกข้อบังคับไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ว่าด้วยความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางเพศของผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยและนักศึกษาสังกัดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๔”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ บรรดาข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ คำสั่งหรือมติใด ที่กำหนดไว้แล้วในข้อบังคับนี้ หรือที่ขัดหรือแย้งกับความในข้อบังคับนี้ ให้ใช้ข้อบังคับนี้แทน

ข้อ ๔ ในข้อบังคับนี้

“มหาวิทยาลัย” หมายความว่า มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

“อธิการบดี” หมายความว่า อธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

“ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย” หมายความว่า พนักงานมหาวิทยาลัย ข้าราชการและลูกจ้างของส่วนราชการซึ่งปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย และลูกจ้างของมหาวิทยาลัย

“พนักงานมหาวิทยาลัย” หมายความว่า พนักงานมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

“นักศึกษา” หมายความว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และผู้เรียนในวิทยาลัยการศึกษาตลอดชีวิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

“ส่วนงาน” หมายความว่า สำนักงานสภามหาวิทยาลัย สำนักงานมหาวิทยาลัย ส่วนงานวิชาการ ส่วนงานอื่น และหมายรวมถึงส่วนงานวิชาการภายในที่จัดตั้งขึ้นตามประกาศมหาวิทยาลัย

ข้อ ๕ ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยและนักศึกษาพึงปฏิบัติต่อบุคคลเพศชาย บุคคลเพศหญิง หรือบุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางเพศ เพศสภาพ หรือเพศวิถีไม่ตรงกับเพศกำเนิดโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเท่าเทียมทางเพศ และต้องไม่กระทำการใดที่เป็นการ กลั่นแกล้ง ดูหมิ่นเหยียดหยาม กดขี่ข่มเหง หรือลดทอนคุณค่าของบุคคลเพราะเหตุแห่งเพศ เพศสภาพ หรือเพศวิถี รวมถึงการแสดงอคติทางเพศที่ไม่เคารพในสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

ข้อ ๖ ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยที่มีอัตลักษณ์ทางเพศหรือเพศสภาพไม่ตรงกับเพศกำเนิด อาจแต่งกายชุดเครื่องแบบพนักงานมหาวิทยาลัยในการเข้าร่วมพิธีการต่าง ๆ หรือแต่งกายชุดสุภาพในการปฏิบัติงานตามเพศสภาพของตนได้

ข้อ ๗ นักศึกษาที่มีอัตลักษณ์ทางเพศหรือเพศสภาพไม่ตรงกับเพศกำเนิด อาจแต่งกายด้วยเครื่องแบบปกติตามเพศสภาพ เว้นแต่นักศึกษาที่ฝึกงานภาคปฏิบัติให้สวมใส่ชุดฝึกงานตามแบบที่สถานประกอบการกำหนด หรือตามแต่เหตุและกรณีที่มีความจำเป็นของแต่ละกรณี

ผู้สำเร็จการศึกษาที่จะเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร ที่มีอัตลักษณ์ทางเพศหรือเพศสภาพไม่ตรงกับเพศกำเนิด สามารถแต่งกายชุดครุยวิทยฐานะเพื่อเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรตามเพศสภาพของตนได้

ข้อ ๘ ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยและนักศึกษาที่มีอัตลักษณ์ทางเพศหรือเพศสภาพไม่ตรงกับเพศกำเนิด อาจใช้รูปภาพที่แต่งกายตามเพศสภาพของตนใช้ติดบัตรประจำตัว หรือติดในเอกสารอื่นใดได้

ข้อ ๙ การดำเนินการจัดทำบัตรประจำตัว หรือการให้บริการทางด้านเอกสารอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลของผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยหรือนักศึกษา ที่มีได้เกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกับเอกสารทางราชการอย่างมีนัยสำคัญ จะไม่ระบุคำนำหน้านามที่แสดงถึงเพศก็ได้

ข้อ ๑๐ การประกาศรับสมัครและการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครเป็นผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยจะต้องไม่นำลักษณะเฉพาะทางเพศ เพศสภาพ หรือเพศวิถีมากำหนดเป็นคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามเฉพาะ สำหรับการประกาศรับสมัครพนักงานมหาวิทยาลัยหรือกำหนดเป็นคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย เว้นแต่ลักษณะงานมีความเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของเพศหรือมีความจำเป็นต้องใช้เพศใดเพศหนึ่งโดยเฉพาะ

ข้อ ๑๑ ให้อธิการบดีเป็นผู้รักษาการตามข้อบังคับนี้

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ อธิการบดีมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์โดยทำเป็นประกาศมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ในกรณีที่มีปัญหาในทางปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ ให้อธิการบดีเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด และให้ถือเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ดร. วรณชัย

(ศาสตราจารย์เกียรติคุณเกษม วัฒนชัย)

นายกสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่